

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова

Вченої ради факультету ІКТ
(назва факультету)

«_____» _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТРОЛОГІЯ, ЕКСПЛУАТАЦІЯ ТА СЕРТИФІКАЦІЯ
БІОМЕДИЧНОЇ АПАРАТУРИ»

для студентів освітнього рівня «магістр»
спеціальності 163 «Біомедична інженерія»
освітньо-професійна програма «Біомедична інженерія»
факультет інформаційно-комп'ютерних технологій
кафедра біомедичної інженерії та телекомунікацій

Робочу програму схвалено на засіданні
кафедри біомедичної
інженерії та телекомунікацій
протокол від «___» _____ 20__ р. № ___

Завідувач кафедри біомедичної
інженерії та телекомунікацій
_____ Т. М. Нікітчук

Розробник: к.т.н., доц. кафедри біомедичної інженерії
та телекомунікацій Чухов В. В.

Житомир
2018 – 2019 н. р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 16 «Хімічна та біоінженерія»	Вибіркова	
Модулів – 2	Спеціальність: 163 «Біомедична інженерія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2018-й	–
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		3-й	–
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 24 самостійної роботи студента – 66	Освітній рівень: «магістр»	Лекції	
		16 год.	–
		Практичні, семінарські	
		0 год.	–
		Лабораторні	
		8 год.	–
		Самостійна робота	
		66 год.	–
		Індивідуальні завдання:	
		–	
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Метрологія, експлуатація та сертифікація біомедичної апаратури» є вивчення принципів метрологічного забезпечення виробів медичної техніки, експлуатації біотехнічних та медичних апаратів та систем, мети та принципів сертифікаційних робіт.

Завданнями вивчення дисципліни «Метрологія, експлуатація та сертифікація біомедичної апаратури» є:

- набуття студентами знань про систему розробки та впровадження у виробництво виробів медичної техніки,
- набуття студентами знань про організацію її метрологічного забезпечення,
- набуття студентами знань про експлуатацію та сертифікацію продукції, у т.ч. біомедичної апаратури.

Результатом вивчення дисципліни є набуття студентами таких **компетенцій**:

- здійснювати технічний контроль радіологічних і електромагнітних впливів та радіаційної безпеки медичних процедур;
- розробляти алгоритми та методи калібрування, вимірювань і обробки їх результатів для практичного використання в біомедичних системах та лабораторіях на чіпах;
- вміти обробляти біомедичну інформацію, створювати та експлуатувати медичні бази даних, експертні, моніторні системи, створювати та використовувати сучасні пакети прикладних програм інформаційної підтримки діагностичного та лікувального процесів;
- стежити за роботою обладнання, проводити складні досліди і вимірювання, вести записи за експериментами, які проводяться, виконувати необхідні розрахунки, аналізувати і узагальнювати результати, складати за ними технічні звіти і готувати оперативні відомості;
- розробляти методичні та нормативні документи, технічну документацію, а також пропозиції та заходи щодо виконання розроблених проектів і програм інженерної складової медичної допомоги;
- брати безпосередню участь у роботах, пов'язаних з експлуатацією складного медичного обладнання, штучних органів, апаратів штучного кровообігу і штучного дихання, штучної електростимуляції, променевої медичної техніки, біоматеріалів і штучних біооб'єктів медичного призначення, а також з досліджень, розроблення проектів і програм медичного підприємства (підрозділів підприємства) та біотехнічного підприємства, у проведенні заходів, пов'язаних з випробуваннями устаткування і впровадженням його в експлуатацію, а також виконанні робіт із розробки, експертизи, сертифікації, стандартизації технічних засобів, систем, процесів, устаткування і матеріалів, у розгляданні технічної документації та підготуванні необхідних оглядів, відгуків, висновків з питань виконуваної роботи;
- вивчати та аналізувати інформацію, технічні дані, показники і результати роботи, узагальнювати і систематизувати їх, проводити необхідні розрахунки, використовуючи сучасну електронно-обчислювальну техніку;
- стежити за додержанням установлених вимог, чинних норм, правил, технічних і технологічних регламентів, а також державних і міжнародних стандартів;
- сприяти розвитку творчої ініціативи, раціоналізації, винахідництва, впровадженню досягнень вітчизняної і зарубіжної науки, техніки, використання передового досвіду, які забезпечують ефективну роботу медичного підприємства.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

1. Предмет і зміст метрології.

Предмет, методи і засоби метрології. Метрологічне забезпечення вимірювань, мета та основні задачі метрологічного забезпечення. Планування і організація вимірювань, основні компоненти вимірювального експерименту. Класифікація методів та засобів вимірювань. Похибка і невизначеність результату вимірювання.

2. Організація метрологічного забезпечення біомедичної апаратури (БМА).

Класифікація медико-біологічної апаратури.

Система розробки та впровадження у виробництво виробів медичної техніки. Організація метрологічного забезпечення виробів медичної техніки на етапах розробки, випробувань, серійного випуску та експлуатації.

Модуль 2

3. Показники експлуатаційних властивостей БМА.

Задачі експлуатації, її складові частини та характеристики. Показники експлуатаційних властивостей БМА. Основи контролю та технічної діагностики. Техніка безпеки при роботі з електронними БМА.

4. Сертифікація БМА.

Сутність і зміст сертифікації. Законодавча і нормативна основа сертифікації. Порядок сертифікації продукції, процесів, послуг. Особливості сертифікації БМА. Сертифікація продукції іноземного виробництва.

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Кредитні модулі	Змістовні модулі	Кількість годин			
		Всього	Лекції	Лабораторні	Самостійна робота
1	2	3	4	5	6
	Модуль 1				
№ 1	Тема 1. Предмет і зміст метрології. Предмет, методи і засоби метрології. Метрологічне забезпечення вимірювань, мета та основні задачі метрологічного забезпечення. Планування і організація вимірювань, основні компоненти вимірювального експерименту. Класифікація методів та засобів вимірювань. Похибка і невизначеність результату вимірювання.	20	4	0	16
	Тема 2. Організація метрологічного забезпечення біомедичної апаратури (БМА) Класифікація медико-біологічної апаратури. Система розробки та впровадження у виробництво виробів медичної техніки. Організація метрологічного забезпечення виробів медичної техніки на етапах розробки, випробувань, серійного випуску та експлуатації.	24	4	4	16
	<i>Разом змістовий модуль 1</i>	44	8	4	32
	Модуль 2				
№ 2	Тема 3. Показники експлуатаційних властивостей БМА Задачі експлуатації, її складові частини та характеристики. Показники експлуатаційних властивостей БМА. Основи контролю та технічної діагностики. Техніка безпеки при роботі з електронними БМА.	24	4	4	16
	Тема 4. Сертифікація БМА Сутність і зміст сертифікації. Законодавча і нормативна основа сертифікації. Порядок сертифікації продукції, процесів, послуг. Особливості сертифікації БМА. Сертифікація продукції іноземного виробництва.	22	4	0	18
	<i>Разом змістовий модуль 2</i>	46	8	4	33
	ВСЬОГО	90	16	8	66

ЖДТУ	Міністерство освіти і науки України Житомирський державний технологічний університет
------	---

5. Теми лабораторних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Аналіз кореляційної залежності. Основи кореляційного аналізу	4
2	Неелектричні вимірювання. Контроль форми поверхонь універсальним інструментом	4
Разом:		8

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Опрацювання лекційного матеріалу	3,5
2	Тема 2. Опрацювання лекційного матеріалу	4,5
3	Підготовка до лабораторної роботи №1	2
4	Підготовка до КМР №1	3
5	Тема 3. Опрацювання лекційного матеріалу	6
6	Підготовка до лабораторної роботи №2	2
7	Підготовка до КМР №2	5
8	Тема 4. Опрацювання лекційного матеріалу	4
9	Питання для самостійного вивчення у темі 4: Умовні позначення на шкалах електромеханічних приладів [5, с. 305-307]; [4, с. 261-262]; [2, с. 183-184].	2
Разом:		66

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання для самостійної роботи студентів не передбачено навчальним планом.

8. Методи контролю

Під час вивчення дисципліни застосовуються поточний, модульний контроль і підсумковий контроль знань студентів. Останній здійснюється у формі заліку.

Об'єктом оцінювання знань студентів є програмний матеріал дисципліни різного характеру і рівня складності, засвоєння якого відповідно перевіряється під час поточного контролю і на екзамені. Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою.

1. Поточний контроль. В процесі поточного контролю здійснюється перевірка запам'ятовування та розуміння програмного матеріалу, набуття вміння і навичок конкретних розрахунків та обґрунтувань, набуття навичок практичної роботи з вимірювальними приладами.

Об'єктами поточного контролю знань студента є:

- 1) систематичність та активність роботи на лекційних заняттях;

- 2) виконання завдань для самостійного опрацювання;
- 3) виконання модульної роботи (контрольних занять);
- 4) завдання на лабораторні роботи.

При контролі систематичності та активності роботи на лекційних заняттях оцінці підлягають: рівень знань продемонстрований в письмових та усних відповідях на практичних заняттях, системність при проведенні практичних робіт, результати контролю.

При контролі виконання завдань для самостійного опрацювання оцінці підлягають: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань, проведення контрольних робіт.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінці підлягають: тести, виконання письмових завдань під час проведення контрольних робіт, виконання індивідуальних завдань, інші завдання.

2. Система підсумкового контролю. Формою підсумкового контролю з дисципліни є залік. Залік проводиться в усній формі. Студент має право отримати оцінку за результатами модульного контролю, якщо він виконав всі види навчальної роботи без порушення встановлених термінів і отримав позитивну (за національною шкалою) підсумкову оцінку.

Якщо студент отримав не задовільну оцінку або не згоден з оцінкою за результатами модульного контролю, він повинен скласти залік.

3. Перелік залікових завдань. Теоретичні питання, наведені у білетах, добираються з тематичного плану дисципліни, лекційного матеріалу, переліку питань для самостійного вивчення дисципліни, питань самостійної роботи студентів.

9. Схема нарахування балів

Загальна кількість балів за якими оцінюється вся поточна робота розподіляється між об'єктами контролю таким чином:

- 2 письмових контрольних модульних робіт	60 балів;
- виконання і захист 2 лабораторних робіт	32 бали;
- відвідування лекційних занять	8 балів;
Разом	100 балів.

Мінімум балів при яких студент допускається до заліку – 60 балів.

10. Рекомендована література

Основна література

1. Яненко О. П., Чухов В. В. Метрологія медичної та біологічної апаратури. – Житомир : ЖДТУ, 2015. – 286 с.
2. Топольник В.Г., Котляр М. А. Метрологія, стандартизація, сертифікація та управління якістю – Львів: Магнолія–2006, 2017. – 216 с.

ЖДТУ	Міністерство освіти і науки України Житомирський державний технологічний університет
------	---

3. Головка Д. Б., Рего К. Г., Скрипник Ю. О. Основи метрології та вимірювань. – К.: Либідь, 2001. – 408 с.
4. Метрологія та вимірювальна техніка: Підручник / Поліщук Є. С., Дорожовець М. М., Яцук В. О. та ін. – Львів: Бескид Біт, 2003. – 544 с.
5. Бакка М. Т., Тарасова В. В. Метрологія, стандартизація, сертифікація і акредитація: Навч. пос., В 2-х ч. Ч.2.: Ж.:ЖІТІ, 2002. – 282с.

Допоміжна література

1. Тойберт П. Оценка точности результатов измерений. – М.: Энергоатомиздат, 1988. – 88 с.
2. Основы эксплуатации радиоэлектронной аппаратуры / Под ред. В. Ю. Лавриненко. – М.: Высш. школа, 1978. – 320 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. www.me.gov.ua – Міністерство економічного розвитку і торгівлі України.
2. www.ukrndnc.org.ua – Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості.
3. www.iso.org – Міжнародна організація зі стандартизації.
4. www.iec.ch – Міжнародна електротехнічна комісія.
5. www.cen.eu – Європейський комітет стандартизації.
6. www.cenelec.org – Європейський комітет стандартизації в області електротехніки.
7. www.leonorm.com.ua – Науково-інформаційний центр „Леонорм”.
8. www.nbu.gov.ua – Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського.
9. www.lib.ztu.ua – Житомирська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олега Ольжича.
10. lib.ztu.edu.ua – бібліотека Житомирського державного технологічного університету.